

Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Kanun'un Getirdiği Yenilikler

Bilişim sistemlerinin hayatın her alanına girmesi ve hemen her türlü işlemin elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesiyle birlikte, şahısların elektronik ortam üzerinden kişisel verilerine ulaşmak daha kolay hale gelmiştir. Her ne kadar, bilişim sistemlerinin günlük hayatımıza kattığı kolaylıklar ve avantajlar önem kazanmışsa da; bu sistemler aracılığıyla kişisel verilerin istismarının da bir o kadar kolaylaştığı göz ardı edilmemelidir.

Kişisel verilerin yetkisiz kişilerce ve yasal olmayan yollarla elde edilmesi veya yetkili kişi ve kurumlarca amacını aşan şekilde kullanılması, ülkemizin taraf olduğu sözleşmelerin ve Anayasa'nın koruması altındaki temel hakları ihlal etmektedir.

1- Kişisel Hakların Korunmasına İlişkin Yasal Düzenlemeler

Türkiye'de kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilk çalışmalar 1980'li yıllarda başlamıştır. Bu kapsamda, ilk olarak 23 Eylül 1980 tarihinde "Kişisel Alanın ve Sınır Aşan Kişisel Bilgi Trafiğinin Korunmasına İlişkin Rehber İlkeler" kabul edilmiştir. 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan halkoylaması sonucunda ise, kişisel verilerin korunması Anayasa'nın 20. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış ve bu konuya ilişkin detayların özel bir kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

Kişisel verilerin korunması, işlenmesi ve saklanmasına ilişkin hususlar, Anayasa haricinde İş Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Elektronik Haberleşme Kanunu gibi muhtelif kanunlarda da düzenlenmektedir. Ancak konuya dair geniş bir uygulama alanını haiz çerçeve bir kanunun bulunmaması ve bu alandaki yasal düzenlemelerin uygulamasını denetleyici bir kurumun yokluğu, uygulamada çeşitli sorunlara yol açabilmektedir.

Esasen, Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan ve kişisel verilerin korunması ile üçüncü kişilere aktarılmasına ilişkin esasları düzenleyen "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi"ni ("**Sözleşme**") 28 Ocak 1981 tarihinde imzalamıştır. Ancak, Sözleşme'nin iç hukukta yürürlüğe konulması için gereken onay işlemleri yakın zamana kadar tamamlanamamıştır. Nihayet, 6669 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanması Hakkında Karar 17 Mart 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Sözleşme iç hukukumuzda da yürürlüğe girebilmiştir.

Bu gelişmeyi takiben, Türkiye Büyük Millet Meclisi kişisel verilerin korunması, işlenmesi ve saklanmasına ilişkin detayların düzenlenmesi ve uygulamayı denetleyen bir kurumun oluşturulması amacıyla, uzun bir süredir yürürlüğe girmesi beklenen Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı'nın yasalastırılmasına da hız kazandırmıştır. Bu doğrultuda Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Kanun ("**Kanun**") kabul edilerek 7 Nisan 2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Kanun'da yer alan kişisel verilerin üçüncü kişilere ve yurtdışına aktarılmasını, veri sahibinin haklarını, şikâyet mekanizmasını ve suçlar ve kabahatleri düzenleyen hükümlerin, Kanun'un yayım tarihinden itibaren altı ay sonra, diğer hükümlerin ise Kanun'un yayım tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır.

Kanun'un yayım tarihinden önce işlenmiş olan kişisel verilerin ise, Kanun'un yayım tarihinden itibaren iki yıl içerisinde bu Kanun ile uyumlu hale getirilmesi zorunlu kılınmıştır. Aksi takdirde, ilgili kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak Kanun'un yayım tarihinden önce ilgili kişilerden hukuka uygun bir şekilde rıza alınmış olması durumunda, ilgili kişinin bir yıl içerisinde aksine bir beyanda bulunmaması üzerine bu rızanın Kanun'a uygun olduğu kabul edilecektir.

Kanun kişisel verilerin işlenmesine dair araştırma, inceleme ve önerilerde bulunmak ve başkaca görevleri yerine getirmek üzere, merkezi Ankara'da bulunacak Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun ("**Kurum**") kurulmasını öngörmektedir. Kurum, Başbakanlıkla ilişkili olacak olup, Kişisel Verileri Koruma Kurulu ("**Kurul**") ve bir başkanlıktan oluşacaktır.

2- Kişisel Verilerinin İşlenmesi ve Aktarılması

Gerek Sözleşme'de, gerekse de Kanun'da "kişisel veri", kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda kişisel veri sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin kesin teşhisini sağlayan bilgiler olarak düşünülmemelidir. Kanun'un gerekçesinde de ayrıntısıyla açıklandığı gibi, kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler de kişisel veri kapsamına girmektedir.

"Kişisel verilerin işlenmesi" terimi, kişisel verinin tamamen veya kısmen otomatik olan veya herhangi bir veri kayıt sisteminin¹ parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hale getirilmesi, sınıflandırılması veya kullanılmasının engellenmesi gibi işlemleri kapsamaktadır.

Kanun ve Sözleşme, kişisel verilerin muhafaza edilmesi ve işlenmesine dair ortak ilkeler öngörmektedir. Buna göre, kişisel verilerin, hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun şekilde, doğru ve güncel olarak; belirli, açık ve meşru amaçlar için, amacına uygun ve ölçülü bir şekilde işlenmesi ve ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için uygun olan süre boyunca muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Kanun ve Sözleşme uyarınca, kişisel veriler, yalnızca Kanun'da sınırlı olarak belirtilen istisnai hallerde ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenebilmektedir. Bu haller haricinde kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesine imkân bulunmamaktadır.

Kanun'da, kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi, diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf veya sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti, güvenlik tedbirleri ile ilgili verileri ve biyometrik ve genetik verileri, "özel nitelikli kişisel veri" olarak adlandırılmıştır. Bunların ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Ayrıca, Sözleşme uyarınca bu veriler otomatik işleme de tabi tutulamayacaktır.

Kanun'da belirlenen hükümlere göre işlenen kişisel veriler, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalması halinde resen ya da ilgili kişinin talebi üzerine silinecek, yok edilecek ya da anonim hale getirilecektir. Kanun, konuya dair detayların yönetmelik ile düzenleneceğini

¹ Kanun kapsamında, veri kayıt sistemi, kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini ifade etmektedir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

belirtmektedir. Bültenimizin tarihi itibariyle ilgili yönetmelik veya yönetmelik tasarısı henüz kamunun bilgisine sunulmamıştır.

3- Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması

Kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmadan yurt dışına aktarılması yasaktır. Kanun, kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenmesine ilişkin Kanun'da belirtilen istisnai durumlardan birinin gerçekleşmesi halinde, kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli koruma da bulunmaktaysa, yurt dışına aktarma için ilgili kişinin açık rızasını aramamaktadır. Yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin Kurul tarafından ilan edileceği belirtilmektedir.

4- Veri Sorumluları

Kanun kapsamında "veri sorumlusu", kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sistemi kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek ve tüzel kişilerdir. Kanun'un 18. maddesi uyarınca, veri sorumlusunun kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek gibi yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde kendisine 15.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası verilecektir.

Kanun uyarınca veri sorumlularının, Kurul'un gözetiminde Başkanlık tarafından kamuya açık şekilde tutulacak olan Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolması zorunlu tutulmuştur. Kanun'un 18. maddesi uyarınca, veri sorumlusunun Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolmaması halinde kendisine 20.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası verilecektir.

İlgili kişi, kişisel veri uygulamalarına ilişkin taleplerini yazılı ya da Kurul tarafından belirlenebilecek başka bir yöntemle veri sorumlusuna iletebilecektir. Veri sorumlusu, bu talepleri, taleplerin içeriğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içerisinde ücretsiz olarak sonuçlandırmakla yükümlüdür. Veri sorumlusu, talebi reddetmesi halinde bunu gerekçeleri ile birlikte ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirmekle yükümlüdür.

5- Kişisel Verileri Koruma Kurulu

Kurul, Kurum'un karar organı olacaktır. Kurul'un başlıca görevi, kişisel verilerin temel hak ve özgürlüklere uygun şekilde işlenmesini sağlamaktır.

Kurul yedi üyeden oluşacak olup, dört üyesi Bakanlar Kurulu tarafından, üç üyesi ise Cumhurbaşkanı tarafından seçilecektir. Görev ve yetkilerini, kendi sorumluluğu altında ve bağımsız olarak kullanacaktır. Kurul, görev alanına giren konulara ilişkin olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişi tarafından emir, talimat, tavsiye ya da telkin almayacaktır.

6- Yaptırımlar

Kişisel verilere ilişkin yaptırımlar Kanun'da "Suçlar" ve "Kabahatler" başlıkları altında düzenlenmektedir. Buna göre, kişisel verilere ilişkin suçları işleyenler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanacak; ayrıca Kanun'un belirli maddeleri ile getirilen yükümlülüklerle aykırı davranışlar hakkında da para cezası uygulanacaktır. Fakat Bültenimizin birinci başlığı altında da belirtildiği üzere, suçlar ve kabahatlere ilişkin hükümler Kanun'un yayım tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Pınar Bülent (pbulent@kolcuoglu.av.tr) & Melis Özenbaş (mozenbas@kolcuoglu.av.tr)

© Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu 2016